

Główne metody taksacji leśnej

przedstawił

Roderyk Schupp.

III.

Metoda dzielnicowa powierzchniowa, czyli podział na równe okręgi gospodarcze (*flächenfachwerk*).

Metoda ta różni się od poprzednio omówionego podziału na rębny równomierne tem, iż tam rębny roczny stanowi punkt wyjścia, przyczem powierzchnia tegoż uważana jest jako jednostka do dalszych operacyj szacunkowych i gospodarczych; tu zaś okręg, czyli przestrzeń całego szeregu rębny rocznych, bez względu na okres odmlodnienia. Każdy okręg otrzymuje równą, lub prawie równą powierzchnię i tę samą ilość rębny rocznych, t. j. ten sam okres czasu (*fach*). Metoda niniejsza opiera i wykazuje etat okresowy zupełnie w ten sposób, jaki przy metodzie powierzchni rębny proporcjonalnych (w artykule poprzednim) omówiono; jedyna różnica jest ta, że tam powierzchnie okresowe zawisłe są od jakości drzewostanów, tu zaś bez względu na taką, równą obdzielone są przestrzenią. To też wszystko co powiedziano przy metodzie poprzedniej, odnosi się zarówno do niniejszej; z wyjątkiem bonitowania drzewostanów, które tu wcale nie ma miejsca.

Przy określaniu metody równomiernych rębny, przedstawiliśmy wadliwości i niedogodności, jakie zająć mogą w gospodarstwie, gdy znaczniejsze znajdują się w lesie różnice w jakości drzewostanów, i anormalność w stopniowaniu wieku, lub uszykowaniu pojedynczych drzewostanów. Te same wadliwości i tu w takich lasach występują, lecz o wiele mniej rażąco. Różnice w zamożności poddziałów przypadających do jednego okręgu, wyrównane zostają przy metodzie okresowej zupełnie; mogą jedynie okazać się różnice w etatach okresowych. W granicy okręgu

użytkować możemy przez cały czas okresu, równą masę rocznie; mając bowiem oszacowany i wykazany etat okresowy, przeznaczać możemy do rocznego cięcia zawsze równą masę, bez względu na powierzchnię, do uzyskania tegoż *quantum* potrzebną. To właśnie stanowi wielką zaletę metod okresowych, że pozostawiają one gospodarującemu większą swobodę, aczkolwiek w ramach okręgów. Te ostatnie potrzebne zaś są dla ubezpieczenia trwałości gospodarstwa i dla kontroli własnej lub zewnętrznej. Pominąwszy już zresztą przywiązaną do metody równomiernych rębów nierówność rocznych użytków, jaka przy ścisłym zachowaniu rocznej równej powierzchni rębowej, najczęściej okazać się musi; wypadnie nieraz ze względu na naturalne odmłodnienie, konieczność odstąpienia od wszelkiego oglądania się na wykazany podział powierzchni rębu i jego figurę. Pewne części rębu wymagać mogą — i co zwykle tak bywa — spiesniejszego, inne zaś o wiele późniejszego uprzątania nasienników w rębach obsiewnych. W drzewostanach cień znoszących, okazać się może nieprzewidzianie silny i pomyślny rozwój przypadkowo powstałego podrostu, czyli podsycia w lesie dawno już istniejącego; n. p. po założeniu rębu przygotowawczego, lub z powodu przedzienia przygodnego. Klęski i wypadki elementarne wydarzające się w pewnym okręgu, zmusić mogą również do zaniechania pedantycznego postępu cięć rocznych i tychże przestrzeni; a do przełożenia zrębów w inne miejsce tegoż okręgu i z odmienną konfiguracją i przestrzenią *).

Te właśnie względy, przemawiają za metodą dzielnicową. Dla tych też głównie powodów, musimy po największej części uznać za zbyt cennym oznaczenie rocznych zrębów na mapie, a tem więcej na gruncie. Owszem ściśle zatrzymanie tego podziału przy rocznych wrębach, jak to z powyższego przedstawienia widzimy, może stać się wprost szkodliwym dla lasu i jego przyszłości. Przy zastosowaniu tej metody, należy zachować następujące reguły: W granicach okręgu gospodarczego opierać roczny wręb na masie drzewnej, wykazanej w planie rębów dla tegoż okręgu. Powierzchnię przypadającego rocznego rębu, wypośrodkować

*) Przypominamy wypadki nieprzewidziane koniecznego przenoszenia zrębów w razie silniejszego pojawienia się pędraka, szeliniaka i innych owadów.

z końcem każdego roku gospodarczego za pomocą masy drzewnej, czyli zamożności dotyczącej miejscowości; samą zaś miejscowość wyznaczyć stosownie do przygodnych wymagań racjonalnego gospodarstwa.

Każdoczesny zrąb z dotyczącą powierzchnią uwidoczniiony zostanie graficznie na mapach gospodarczych od roku do roku, a księgi gospodarcze i główna księga kontroli, regulować mają roczne cięcia i ubezpieczać trwałość użytkowania; zaś rewizye peryodyczne 5cio lub 10cio letnie, o których już pierwej wspomniano, zajmą się (między innemi) porównaniem powierzchni drzewostanów zużytkowanych z kolejną rębowa — i zmodyfikują w danym razie dalsze powierzchnie, względnie wręby.

Ze takie wykonanie metody okresowej wymaga zdolniejszego personelu leśnego, więcej pracy i pewnej organizacyi w manipulacyi służbowej i kancelaryjnej, nie można przeczyć; to też tam, gdzie rzecz się ma przeciwnie, nie pozostaje nic innego, jak szablonowe gospodarstwo w ciasnych ramach z góry ustalonej powierzchni.

Metoda równych okręgów, odznacza się stosunkowo wielką łatwością wykonania. Podzieliwszy powierzchnię całego obrębu na okręgi równomierne, mamy do czynienia z oszacowaniem masy i przyrostu (bieżącego) tylko dla pierwszego okresu; a gdy drzewostany tu przypadające w regule bliskie są do wieku rębego, więc oszacowanie zapasu nie natrafia na większe trudności. To samo się tyczy i przyrostu. Można nawet jako przyrost bieżący przyjąć przyrost przeciętny, zwłaszcza jeśli drzewostany dotyczące są w tym wieku, kiedy oba przyrosty zbliżone są do siebie. W tej mierze rozstrzygać musi zresztą i sam sposób odmłodnienia lasu. Zakładanie rębów przygotowawczych, albo ciemnych, a zwłaszcza przy dłuższem trwaniu odmłodnienia, zwiększa w skutek przystępu światła bardzo znacznie przyrost drzewa, co przy tej sposobności należy uwzględnić trzeba; a to tem bardziej, jeśli okresy są długie. W takim razie stanowić może przyrost zaliczony jak to już poprzednio mówiono, do połowy okresu, znaczny przybytek w masie do cięcia przypadającej.

Dla uwidocznienia i łatwiejszego zorientowania się, należy zawsze przyrost okresowy wykazywać odrębnie w szczegółowym planie rębów, a to przy każdym podziale osobno. W jednej rubryce wpisać przyrost roczny na jednostce powierzchni, w drugiej

przyrost całej dotyczącej powierzchni obliczony do połowy trwania okresu. Zapas obecny z dodaniem tegoż przyrostu zestawiony dla całego obrębu, przedstawia etat okresowy, który podzielony przez lata okresu, stanowi etat roczny. Dla okresów dalszych przeprowadza się oszacowanie etatu, jak to przy metodzie rębów proporcjonalnych nadmieniono, więcej pobieżnie; zwykle za pomocą tablic doświadczalnych.

Przy gospodarstwie w rębach częściowych, a zwłaszcza przy dłuższym czasie odmłodnienia zdarzy się najczęściej, że ręby obsiewne dotrą do następnego okręgu. W takim razie nie pozostaje nic innego, jak przenieść użytkowania do drugiego okręgu i w tymże etat przypadający likwidować. Przy końcu okresu zajdzie przeto zwykle ten wypadek, że część zapasu 1szego okręgu pozostanie na pniu, w zamian za poniekąd wypożyczone drzewo w przyległym okręgu. Okoliczność tę podnoszę tylko z tego powodu, ażeby dodatkowo przedstawić konieczność, w poprzednich ustępach demonstrowaną, że przy gospodarstwie w rębach ciemnych lub częściowych, etat roczny wewnątrz ustalonych okręgów, nie przez podział powierzchni, lecz przez dzielenie masy drzewa pokrywać należy.